

Оповідки для недолугих пияків

Ці фантастичні оповідання були написані Мішелем Трамбле, коли йому було від шістнадцяти до дев'ятнадцяти років. Він зізнається, що написав ці новели, щоб утекти від реального життя. На думку автора, яку він висловлює у передмові, роки, вказані в кінці оповідань, неправильні. Ці дати радше відповідають часу, коли Трамбле переробив уже написані оповідки. Як зізнається сам автор, на нього вплинули Жан Рей, Едґар Аллан По та Г.Ф. Лавкрафт. На відміну від інших творів Мішеля Трамбле, «Оповідки для недолугих пияків» не проростають ні з тієї епохи, коли він їх написав, ні з території, де він живе, тобто з Квебеку. В історії, які спочатку можуть здатися реальними, вплітаються нереальні елементи, що й становить суть фантастичної оповідки.

ФАНТАСТИЧНІ ОПОВІДАННЯ

Мішель Трамбле
ОПОВІДКИ ДЛЯ
НЕДОЛУГИХ
ПИЯКІВ

Переклад Ростислава Немцева

Анотація

Ці фантастичні оповідання були написані Мішелем Трамбле, коли йому було від шістнадцяти до дев'ятнадцяти років. Він зізнається, що написав ці новели, щоб утексти від реального життя. На думку автора, яку він висловлює у передмові, роки, вказані в кінці оповідань, неправильні. Ці дати радше відповідають часу, коли Трамбле переробив уже написані оповідки. Як зізнається сам автор, на нього вплинули Жан Рей, Едгар Аллан По та Г.Ф. Лавкрафт.

На відміну від інших творів Мішеля Трамбле, «Оповідки для недолугих пияків» не проростають ні з тієї епохи, коли він їх написав, ні з території, де він живе, тобто з Квебеку. В історії, які спочатку можуть здатися реальними, влітаються нереальні елементи, що й становить суть фантастичної оповідки.

Усі права застережені. Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати в будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

Contes pour buveurs attardés © 1996, Leméac Éditeur et Bibliothèque québécoise (Montréal, Canada)

Toute adaptation ou utilisation de cette œuvre, en tout ou en partie, par quelque moyen que ce soit, par

Toute personne ou tout groupe, amateur ou professionnel, est formellement interdite sans l'autorisation

écrite de l'auteur ou de son agent autorisé. Pour toute autorisation, veuillez communiquer avec l'agent

autorisé de l'auteur : John C. Goodwin et ass., 839, rue Sherbrooke Est, bureau 200, Montréal (Québec)H2L 1K6.

ISBN 978-617-553-020-7

© Ростислав Немцев, український переклад, 2023

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2023

ОПОВІДКИ ДЛЯ НЕДОЛУГИХ ПИЯКІВ

Андре Brassару
Гі Бержерону

Передмова

Від шістнадцяти до дев'ятнадцяти років я писав *Оповідки для недолугих пияків*, які тоді назвав *Готичними оповідками*. Значить, ці тексти народжувалися між 1958-м і 1961-м роками. Я ходив до середньої школи Сен-Станіслас, зі спеціалізацією в науках, ходи знай чому, якщо не мав жодних наукових талентів, а потім до Інституту графічного мистецтва (сьогодні коледж Аунстік), де вивчав свою майбутню спеціальність лінотипіста. Звичайно, я знав, що не створений ні для науки, ані для друкарні. Я потай мріяв стати письменником, та, на жаль, був упевнений, що цього ніколи не станеться, що закінчу я свої дні серед випарів розплавленого свинцю й друкарських фарб, може, і хворим на недугу лінотипістів — отруєння свинцем. Я писав будь-що і будь-де, щоб заспокоїти себе, щоб забути власні проблеми, все глибше сховатися у фантастичній літературі, ідеальній припарці для всіх не адаптованих до світу.

Після того, як відкрив для себе Жана Рея в колекції «Marabout», прекрасного бельгійського письменника, якого сьогодні забули, але який був на вістрі слави у п'ятдесятих і на початку шістдесятих років, я вирішив написати кілька невеличких есеїв, теж фантастичних, що дозволило б мені викласти свої думки й почуття, які турбували мене, юнака, в оповідках, — щоб це не призвело до якихось наслідків (так я тоді думав). З цього наміру народилися «Шибеник», «Жінка з парасолею», «Наперсток», «Ангус, або Повня — упир», «Повернення Вольфганга» та «Диявол і гриб» — перші потуги зовсім молодого письменника, який іще не знайшов свого шляху і ховався в уявному світі, щоб забути жах свого сьогодення й нестерпного майбуття, письменника, котрий

вивчає професію, яку ніколи не полюбить. Після Жана Рея, звичайно, були По, Гофман, а найперше мій улюблений Г.Ф. Лавкрафт, який вплинув на мої твори.

Дія цих оповідок відбувається в усі часи, за винятком наших, в усіх країнах, за винятком моєї, бо я тоді ще не був готовий зіткнутися з речами, які справді були важливими для мене, насамперед тому, що якраз був на шляху до того, щоб зруйнувати своє життя. Поворотний момент настав у 1965 році, і результатом стала п'єса *Les belles sœurs* («Родички»).

Та якщо придивитись, у цих перших текстах можна побачити деякі з тем, що потім з'являться в моїх п'єсах чи романах: гомосексуальність в «Ангусі», інцест в «Аменахем», соціально спрямована критика в «Дияволі й грибі», іронію в «Мосьє Блінку» або ж у «Наперстку». На свій захист скажу, що хоч і підсвідомо, але те, що варилося у мене всередині, знайшло спосіб виразитись і навіть, можливо, саме завдяки фантастичним оповідкам, де, як мені здавалося, я використовував лише свою уяву, а зовсім не те, що переживав щодня, хоча, якраз описуючи свої проблеми, мені вдалося їх позбутись.

У 1966 році Жак Ебер погодився опублікувати їх у престижному видавництві *Éditions du Jour*, але тексти ці було написано вже за кілька років доти, деякі навіть за сім чи вісім. Але, оскільки я вважав, що кожна оповідку має бути датовано — і майже через сорок років я все ще ставлю дати на всьому, що пишу, — я вирішив їх трішки «омолодити», щоб не видавалося, ніби молодий письменник двадцяти чотирьох років уже публікує старі речі. Тож роки, які стоять наприкінці майже кожної оповідки, неправдиві, але, і хай мені всі пробачать, я занадто лінивий, щоб заглиблюватися в пошуки, які дозволили б виправити дати написання.

Частина перша. Історії, розказані курцями

Перший пияк: Шибеник

У нас в країні, якщо хтось убиває сусіда, його вішають. Це дурня, але так воно повелося. Це закон.

Я — сторож шибеників. Коли шибеник помирає, то у в'язниці, в якій я працюю, його знімають не відразу. Ні, його залишають висіти всю ніч, а я, сторож шибеників, їх стережу до сходу сонця.

Від мене ніхто не вимагає сліз, але я все-таки плачу.

* * *

Я точно відчував, що цей шибеник не буде звичайним собі шибеником. На відміну від усіх засуджених, яких я бачив досі, цей, здавалось, не боявся. Він не усміхався, але його очі не обдурили б жодного фраера. Він дивився на шибеницю холодними очима, тоді як майже всі інші засуджені впадали в нервовий криз, як тільки її бачили. Так, я відчував, що цей шибеник не буде шибеником звичайним. Коли відкрився люк і мотузка з сухим тріском натяглась, я відчув, як щось ворухнулося в животі.

Шибеник не боровся. Всі, кого я бачив досі, крутилися, розгойдувались на кінці мотузки, підгинаючи коліна, а от цей не рухався.

Він помер не відразу. Було чути, як він намагається дихати. Але він не рухався. Він не рухався. Ми дивились одне на одного — кат, директор в'язниці і я — і морщили лоби. Це

тяглося кілька хвилин, і раптом шибеник протяжно завив. Це виття мені здалося сміхом божевільного. Кат сказав, що це кінець.

Шибеник дрижав, його тіло, здавалося, трохи видовжилось, і все.

Я ж був певен, що він сміявся.

* * *

Я залишився наодинці з шибеником, який сміявся. Я не міг заборонити собі дивитися на нього. Здавалось, він іще більше витягнувся. І цей капюшон, якого я завжди терпіти не міг! Цей капюшон, який усе ховає, але дає змогу про все здогадатись! Обличчя шибеників, я їх ніколи не бачу, але я їх угадую, а це, здається, набагато гірше.

Все світло вимкнули, і залишилась лише маленька чергова лампочка над дверима.

Як же було темно, і як же я боявся цього шибеника!

Близько другої ранку я задрімав, хоча й не хотів. Прокинувся я, не можу точно сказати о котрій годині, від легкого шереху, який нагадував протяжний звук, схожий на зітхання. Чи це я так зітхнув? То таки мав бути я, бо я був сам! Мабуть, я зітхнув, поки спав, і моє власне зітхання розбудило мене...

Інстинктивно я підняв очі на шибеника. Він рухався! Він зробив чверть оберту і тепер був повернутий до мене лицем. Таке ставалося не вперше, через мотузку, я це добре знав, але нічого не міг удіяти, щоб угамувати тремтіння. І це зітхання. Зітхання, яке, а я не був у цьому впевнений, вирвалося з мого рота!

Я тричі обізвав себе дурнем і підвівся, щоб зробити кілька кроків. Як тільки я повернувся спиною до шибеника, то знову

почув зітхання. Цього разу я був упевнений, що зітхнув не я. Я не смів повернутися. Я відчув слабкість у ногах і сухість у горлі. Я знову почув два чи три зітхання, які незабаром перейшли в дихання, спочатку дуже нерівне, але потім усе рівніше. Я був повністю переконаний, що дихав шибеник, і відчув неміч.

Я нарешті розвернувся, я весь тремтів. Мрець рухався. Він повільно, майже непомітно, розгойдувався на кінці своєї мотузки. І дихав усе впевненіше. Я відійшов від нього якнайдалі і сховався в кутку великої зали.

Ніколи не забуду того жахливого видовища. Шибеник дихав близько п'яти хвилин до того, як почав сміятися. Він раптом перестав гучно дихати і почав поволі сміятися. Це не був демонічний регіт чи там цинічний, ні. То був сміх людини, якій до нестями весело. Його сміх швидко набрав силу, і невдовзі він просто захилювався сміхом, крутячись на мотузці. Він розгойдувався все сильніше й сильніше і сміявся... сміявся...

Я сидів на підлозі, обидві руки притиснувши до живота, і плакав.

Мрець розгойдувався настільки сильно, що майже торкався ногами стелі. Це відбувалося протягом багатьох хвилин. Хвилин справжнього жаху для мене. Раптом мотузка тріснула, а з мого горла вирвався протяжний крик. Шибеник із силою вдарився об підлогу. Його голова відділилась і підкотилась до моїх ніг. Я підхопився і майнув до дверей.

* * *

Коли ми, охоронець, директор в'язниці і я, повернулись до зали, тіло все ще було там, розпластане в одному з кутків, але ми не знайшли голови мерця. Її так ніколи й не знайшли!

Другий пияк: Цирцея

Я — той, хто до вас говорить, — борознив моря, бував у різних країнах! Навіть скажу, що бував у країні, якої, можливо, й не існує! І це правда, як і те, що я зараз тут перед вами! Не вірите? Тож слухайте...

Ми вийшли з Ліверпуля 24 червня і тримали курс на... Вже й не згадаю, на який порт ми націлилися... Скажу тільки, що було 29 червня і було жарко. Я вибрав вечірню вахту, бо любив дивитись, як сонце зникає в морі. Щовечора, о пів на дев'яту, я займав місце на носі корабля, зразу за фігурою у формі сирени із золотим волоссям та зазивними грудьми, і спостерігав, як сідає сонце, тоне в морі і враз зникає. Останні його промені згасали, я дивився на сирену, і... знаю, що звучить дико, але в мене було таке відчуття, що ми вдвох із нею відчуваємо те саме. Якусь ностальгію, щось таке, що перехоплювало подих. Після того я повертався на свій пост і після трьох-чотирьох люльок знову ставав самим собою.

Так от, це був вечір 29 червня. Увесь день стояла гнітюча спека, а море було пласким, як долоні у праведної черниці. Я сперся ліктями на леєр і спокійнісінько палив люльку в очікуванні заходу сонця. На палубі я був сам. Я на цьому наголошую. Бо трохи згодом я спробував знайти хоч когось, хто, як і я, був би свідком цього, але не знайшов нікого, всі казали, що то мені наснилося. Та хіба ж люди сплять з відкритими очима? Я не поет, і коли бачу чи чую щось, то я його бачу чи чую!

Море було помаранчевим, і сонце майже торкалось його, коли я почув голос, який долинав здалеку. Це було, ніби співала жінка, там, на заході. Я звів очі до неба, але птахів ніде не було

видно. До того ж, баклани так не співають. Це справді був голос жінки. Голос томний, голос, який проймає до печінок і говорить з вами без слів. Я тільки-но зайняв пост за фігурою на носі і взяв бінокля. Вдалині, поряд із сонцем, виднівся острів. Я добре знав, що у цій частині океану нема островів і що ми не побачимо землю раніше, ніж за три-чотири дні... Я ледве не закричав «Земля!», але щось мені завадило. Думаю, то був голос, саме він завадив мені крикнути.

Ні, не треба глузувати, краще послухайте далі.

Острів видавався досить великим, і, що цікаво, він ніби рухався. Тобто — через кілька секунд я відзначив, що він наближається до нашого човна занадто швидко. Наш човен не міг робити більше п'ятнадцяти вузлів, а острів наближався... скажімо, зі швидкістю тридцять чи сорок вузлів.

Мені було страшно, але голос, голос жінки, який я чув усе виразніше, вселяв у мою душу вмиротворення... Не знаю, як і сказати... він заспокоював мене, чи що. І мені хотілося побачити, хто так співає!

Коли острів наблизився до човна, я побачив у маленькій бухті... Слухайте, не треба думати, що я божевільний. Можу заприсягнутися, що я справді бачив це чудовисько... я не спав! У невеличкій бухті я побачив сирену, носову фігуру нашого корабля, яка, сидячи на чорному камені, співала, всміхалася до мене і простягала мені свої груди. Яка ж вона була гарна! Якби ви її тільки бачили! Вона легенько стискала свої груди і, здавалося, запрошувала мене зійти з човна і слідувати за нею, не знаю куди... можливо, у її країну, у її власний світ, в якому жінки завжди співають... завжди співають і всміхаються вам... Вибачте, щоразу, як я розповідаю цю історію, я мимоволі розчулююся. Ця країна співу і щастя з'явилася переді мною лише на кілька секунд, і мені від цього так боляче! Бачите... Та ні, ви нічого не зрозумієте. Вибачте!

1965

Третій пияк: Сіді бель Аббес бен Бекар

Я хотів би розказати вам історію Сіді бель Аббеса бен Бекара. Араба, який знайшов спосіб запліднити пустелю; але перед тим, як померти, він змусив мене присягнути, що я ніколи не оприлюдню подробиць його життя і не розкрию його таємниць. Тож я мушу замовкнути. Але перш ніж я вирушу в похід по далеких морях, хотів би все ж сказати вам: якщо ви побачите серед пустелі гігантські дерева, рясно вкриті фруктами, якщо ви побачите, як назавжди зникають самі пустелі, ви можете зірватися в танок, наспівуючи: «Алілуя! Сіді бель Аббес бен Бекар повернувся». Це все, що я можу вам сказати: повірте, Сіді бель Аббес бен Бекар іще повернеться, він сам мені про це сказав.

1965

Четвертий пияк: Око ідола

Я щойно повернувся з далекої країни, яка зветься Паганка, де сині чоловіки полюють на жахливих птахів-гієн, величезних грізних монстрів, які зі свого боку полюють на стада і навіть іноді на людей. І де жінки ніколи не стрижуть волосся.

Я перетнув половину Земної кулі, перш ніж дістався цієї проклятої країни. Через чотири місяці важкої подорожі саванною та лісами я нарешті потрапив до Кеабура, столиці, яка лежить посеред пралісу. Правду кажучи, Кеабур навіть не місто, а радше село, що налічує чотири чи п'ять сотень мешканців, у якому ще й досі не мають уявлення про найпростіші зручності і найелементарніші закони пристойності. Але найбільше мене вразив у Кеабурі дивний вигляд синіх жінок.

Нема нічого дивовижнішого, ніж бачити синіх самиць з довгим кошлатим волоссям, більш схожих на волосаті веретена, ніж на жінок. За найстаршими з них тягнеться кількаметрова шевелюра, яку вони ніколи не миють і яка з часом стає схожою на засохлий гній.

Зразу після мого прибуття до Кеабура я спробував довідатись, де розташований храм М'ґгара, мета моєї подорожі. Та схоже було, що про нього ніхто не знав. При цьому М'ґгара — верховний бог країни, і мені доводилось часто чути про огидні жертви, які приносили йому мешканці Паганки в його храмі. Йшлося навіть про людські жертви, але цього так ніхто й не довів...

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ